

דף ו.

עין משפט א.

ח"מ סימן עט פעיף י

טו. מנה לי בידך, ואמר לו בפני עדים הן, למחר אמר לו בפני בי"ד תנהו לי ואמר לו נתתיו לך, נשבע היסת ונפטר ט. אבל אם אמר לו מעולם לא היה לך בידי, והעידו העדים שהודה ז לו, הרי זה הוחזק כפרן אבל אם השיב לו בפני בי"ד אין לך בידי סתם, בכך לא הוחזק כפרן, שיכול לתקן דבריו דהיינו שפרעתין, וה"ה אם אמר איני חייב לך בפני בי"ד, או שקר אתה טוען, או איני יודע מה אתה אומר, יכול לתקן דבריו דהיינו שפרעו.

עין משפט ב.

ח"מ סימן עט פעיף א

א. טענו מנה הליתין ק, וכפר בבי"ד ר ואמר להד"ם, ובאו שנים שלוח מנה ופרעו, והמלוה אומר לא נפרעתי, הרי זה חייב לשלם ש.

* דכל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי, ונאמן על עצמו יותר מק' עדים ת, ומה שאומר לא לזה הרי הוכחש בעדים, ואין המלוה חייב שבועה שהרי הוחזק כפרן *.

א ב. גם אחר שפרעו, אם חזר ותבע הלוח למלוה ואומר לו פרעתין שני

פ. משנה שבועות ל"ח ע"ב. ורמב"ם בפ"ו מטוען הלכה א'.

צ. היינו באתם עדי, או בהודאה גמורה כמ"ש בסי' פ"א. ש"ך ס"ק כ"ו.

ק. רמב"ם פ"ו מהלכות טוען הלכה ג', משבועות מ"א ע"ב וכר"ב שם.

ר. ואם כפר מחוץ לבי"ד מבואר בסעיף ט', וכתב הריב"ש סי' שנ"ד דאף שהעדים העידו בבי"ד אחר, נעשה הוחזק כפרן. סמ"ע ס"ק א'.

ש. ואפי' אמר אחר שבאו העדים פרעתי קודם, מ"מ שוב אינו נאמן, דכבר הוחזק כפרן והודה שלא פרע באומרו לא לויתי בבי"ד, והעדים מעידים שלוח ש"ך ס"ק ב' ודלא כהמבי"ט בח"א סי' ט"ז.

ת. ולכן אינו יכול להשביעו אפי' היסת אח"כ, דאם רק ע"פ עדים היה יכול להטיל עליו היסת. אבל כיון שהודאתו עדיף מעדים, א"א לחייבו שבועה סמ"ע ס"ק ב'.

א. ואם טען אח"כ פרעתי, ג"כ אינו נאמן שכבר הוחזק כפרן לדבר זה, ש"ך ס"ק ג'. וע"כ אין משביעין המלוה אפי' היסת שהרי הודה שלא פרע, ועדים מעידים שלוח, סמ"ע ס"ק ד'.

פעמים, אין המלוה נשבע לו אפי' היסת ^ב.

וכן אם הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו, ואמר הלוה לא היו דברים מעולם וזה אינו כתב ידי, אם הוחזק שזה כתב ידו בכ"ד, או שבאו עדים שהוא כת"י, הרי הוא הוחזק כפרן ^א ומשלם.

עין משפט ג.ד. חו"מ סימן קנז סעיף י
עיי' לעיל דף ה. עין משפט ג

עין משפט ה. חו"מ סימן קנג סעיף יט

יט. היו קורותיו של ראובן בתוך הכותל ובצד שמעון היו מקומות חפורים לקורות, אין שמעון יכול להכניס קורותיו לשם ^ד שיכול

ב. בעיר שושן כתב הטעם משום שהוחזק כפרן, וכתב הסמ"ע דלא דק דא"כ מדוע לא ישיביעו היסת אחר הפרעון, אלא הטעם דאף שלא הוחזק כפרן, אין משביעין אותו מטעם שכבר הודה שלא פרעו מתחילה. ואיך יטעון עליו עתה שכבר פרעו מתחילה, סמ"ע ס"ק ד'.

ג. רמב"ם שם הלכה ג'. ובא ללמדנו דאפי' בכתב ידו נעשה הוחזק כפרן, סמ"ע ס"ק ה'.

ד. רמב"ם שם הלכה ט'. מגמ' ו' ע"א מרב הונא שם. ובפעמוני זהב העיר דלכאורה הלכה זו סותרת למש"כ מרן בסי' קנ"ז סעיף ח' בכותל חצר שבין שני השותפין שטען האחד שהוא בנאו לבדו, וחבירו אומר שסייע בבנין זה, הרי זה בחזקת שסייעו ואפי' אם ידוע שהאחד בנאו לבדו ושואל מחבירו שיפרע לו חלקו וטוען שפרעו נאמן בשבועת היסת, וא"כ כאן נמי מיירי באופן זה בכותל שבין שניהם שזה סמך עליו מכאן וזה בא לסמוך עליו מכאן וא"כ מוכח שבכותל שבין השותפין איירי, ועכ"ז פסק כאן דאפי' היה סימן מאחורי הכותל שהם חפירת מקום הקורות עכ"ז אינו יכול לטעון שהוא שותף בו, ומסי' קנ"ז סעיף י"ח נראה שמעמידים הכותל בחזקת שניהם אפי' לא היה סימן כגון נעיצת קורות.

וכתב הרב שצריכים לומר שבסי' קנ"ז איירי בעשו כותל בגובה ד' אמות שכל אחד מהשותפין יכול לכונן לחבירו לבנותו עמו שלא יסתכל כל אחד בחבירו ובה בדין הוא שבחזקת שניהם עומד כותל זה שהואיל ומחוייב בדין לשלם עמו נאמן לומר ששלם חלקו, ואילו כאן איירי בכותל גבוה דאין השותף מחוייב לשלם יותר מגובה ד' אמות, ובה אומרים שאין לשותף לומר שהוא שותף עמו דהואיל ואין עליו חיוב לתת עמו בגובה ודאי שאין לשותף חזקה יותר מד' אמות.

וכמו שכתב הסמ"ע בס"ק ל' דאם אחד הגביה הכותל שביניהם, ובא חבירו וסמך עליו דגילה דעתו שניחא ליה במה שהגביה חבירו, והוא אומר נתתי חלקי אינו נאמן, והטעם הואיל ואינו דין פשוט שיתחייב ליתן חלקו בתוספת בשביל שסמך לו כותלו נגדו ואנו אומרים דמשקר הוא עכ"ל, הרי לפנינו דאפי' היכא שמחוייב הוא בדין לשלם אפי' הכי הואיל והדין אינו פשוט לא נאמן לומר נתתי חלקי, מכ"ש במקום שאינו חייב מן הדין ודאי שאינו נאמן לומר נתתי חלקי. וא"כ אין סתירה בדברים.

ועוד בסי' קנ"ג איירי בידוע שראובן בנאו ולכן אפי' היו ראשי קורות חפורים אצל שמעון לא

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

ראובן לומר לו הכנתי החפירות כדי שהכותל לא יתמוטט בעת חפירתך
אם תחליט לקנות ממני מקומות החפירה או שאני אמחול לך.

עין משפט ו.

ח"מ סימן קנג סעיף טז

טז. אם היה הכותל של ראובן לבדו, אין שמעון יכול להשתמש בו ^ה.

ואם חפר שמעון בכותל זה והכניס בו קורה אחת ושתק ראובן ^ו ולא
מיחה הרי זה החזיק במקום הקורה, ואפי' רוצה להחליפה לקורה גדולה
ועבה מחליף.

ובחזקת סולם ונעיצת קורה י"א דבעינן חזקת ג' שנים וטענה, וי"ח ^ז.

מהני.

וסיים הרב פעמוני זהב דנמצינו למדים דג' חלוקים הם. א'. בכותל של ארבע אמות אפי' ידוע
שאחד מהם בנאו, נאמן חברו לומר פרעתין חלקי הואיל ובדין דחייב לשלמו. ב'. בגובה מעל
ד' אמות יש חילוק אם אין ידוע מי בנאו אפי' מודה אחד לחבירו שהוא בנאו עכ"ז נאמן לומר
פרעתין במיגו שאנחנו שנינו בנינו אותו וזה מה שפסק מר"ן בסי' קנ"ז סעיף י"ב. ג'. היכא
שידוע מי בנאו, מעל ד' אמות אין חברו נאמן לומר שפרעו אפי' היה בו סימן כגון חפירת
קורות וזהו הדין בסי' קנ"ג סעיף י"ט.

והמשיך שם בפעמוני זהב להעיר על דברי הרמב"ם בפ"ח משכנים הלכה ט' שממנו מקור דין
זה מדוע כתב שהיו קורותיו של ראובן בתוך הכותל דלמה צריך דבר זה שהרי איירי בידוע
שהכותל הוא של ראובן. וא"כ גם בלא מונחים קורותיו בכותל דינא הכי, ותירץ שבא להשמיענו
שאם יש קורותיו של ראובן בכותל אפי' בלא ידוע מי בנאו עכ"פ קורות ביתו מעידין עליו
שזה שלו וזה בא להשמיענו הרמב"ם בדרך אגב. אח"כ כתב לדחות תירוץ זה מדברי הב"ח
כאן ובסי' קנ"ז ומלשון הריב"ש שהביאו שם דבכותל של שני שותפין שחוצץ ביניהם אם אין
ידוע מי בנאו, אפי' יהיה לאחד מהם קורות ותקרות נעוצים בו ולאחד אין לו אפי' הכי מעמידין
אותו בחזקת שניהם ולא אומרים שקורות ביתו מעידין עליו ונשאר א"כ בקושיא על דברי
הרמב"ם ומר"ן השו"ע שנקטו שלראובן קורותיו היו נעוצים, ע"כ. ועיין עוד מה שכתב הרב
שם.

ה. רמב"ם שם הלכה ז'. ופשוט הוא.

ו. שכל אלו וכיוצא בהן שהן מחילות השיעבודין, בשתיקה לבד החזיק וא"צ טענה ולא חזקת
ג' שנים. כ"כ ה"ה שם בהלכה ז' ממירא שם בדף ו' ע"א וכרב יוסף או כלישנא בתרא
דרב נחמן. אבל סיים ה"ה שדעת רבותינו שצריך טענת מכר או מתנה וחזקת ג' שנים, ולזה
הסכימו מקצת אחרונים והוא מה שציין הרמ"א דעתם.

ז. ובסי' קנ"ה סעיף ל"ה הכריע הרמ"א כדעת הרמב"ם דא"צ חזקת ג' שנים וטענה. והש"ך
בס"ק י"א כתב דלאו הכרעה כללית היא בדעת הרמ"א, וע"כ הוי ספיקא דדינא והממע"ה.
והט"ז בסי' קנ"ה סעיף ל"ה כתב דדעת הרמ"א להכריע כהרמב"ם בכל מקום. ועיין בנתיבות
בחיידושים ס"ק כ"ו.

עין משפט ז.ז.

ח"מ סימן קנג סעיף י

יא. מי שהחזיק שמי גגו ירדו לחצר חבירו ורצה לקבצם ולעשותם בצינור עושה ואפי' לבנות על גגו כמיין צריף ^ה ועי"ז יורדין המים במהרה לחצר עושה, שהרי החזיק שמימיו יורדין לחצר חבירו.

דף ו:

עין משפט א.ב.ג.

ח"מ סימן שיג סעיף א

א. המשכיר בית לחבירו בבית גדול שמחולק להרבה בתים הרי הוא משתמש בזיזיה ובכותליה עד ד' אמות ^ט וכן בגינה של החצר ^י וברחבה שאחורי הבתים ובכל אלו הדברים הולכים אחר מנהג המדינה והשמות הידועים להם.

עין משפט ד.ה.ו.

ח"מ סימן קנג סעיף יז

יז. אם היתה קורת שמעון לסוכת עראי כל ל' יום לא החזיק שאומר לו ראובן לא מחלתי והנחתוך כי היה עראי, אבל לאחר ל' יום החזיק.

ואם סוכת החג כל שבעת ימים לא החזיק ^כ, ולאחר שבעה החזיק.

ואם חיבר ראש הקורה בטיט מיד החזיק, והוא ששמעון יביא ראיה ^ל שראובן סייע עמו או ראה ולא מיחה.

ח. דהיינו שהוא משופע הרבה והמים יורדין במהרה, שבזה אין לבעל החצר היזק כ"כ אבל אין לו רשות לעליון להגביה הצינור שזה מוסיף היזק ואסור, וכן בכל מקום בעינין שלא יוסיף היזק ע"י שומת הבקיאים. סמ"ע ס"ק כ"ד.

ט. מימרא דרב נחמן אמר רבה בר אבוה, ב"ב ו' ע"א. ופירש רש"י ד' אמות על פני ארכה מבחוץ.

י. והיינו תרבץ בלשון הגמ' והוא כעין גינה קטנה לאויר, ועולים בה דשאים ויפה המראה לעינים. באר הגולה אות ד'.

כ. היינו אפי' אותן הז' ימי החג היו אחרי כלות אותם הל' יום של סוכת עראי. וכן ה"ה לאחר שבעה שלא החזיק אם היו בתוך הל' יום דסוכה דעלמא. סמ"ע ס"ק ל"ג.

ל. עיין בביאורים מה שהקשה מס' קנ"ה סעיף מ"ג דהמחזיק נאמן בלא ראיה, ומה שתירץ דבעושה בשל חבירו צריך ראיה ע"ש.

עין משפט ז.ז.

הו"מ סימן קנט סעיף א

א. שתי גגות זו כנגד זו ועשויים לדירה^מ, אפי' היו בשני צידי רשות הרבים זה עושה מעקה לחצי אורך גגו ומעדיף קצת^נ, וזה עושה מעקה לחצי אורך גגו הנותר ומעדיף שלא יראו זא"ז.

ואע"פ שבני ר"ה רואים אותו יכול לומר כל אחד לחבירו בני ר"ה אינם רואים אותי אלא ביום בעת שאעמוד על גגי אבל אתה רואה אותי תמיד ובכל מצב.

אם הגג נמוך מבני ר"ה שרואים אותו בכל מצב אין כאן היזק ראייה גם לחבירו^ס.

עין משפט ט.

הו"מ סימן קנט סעיף ב

ב. גג הסמוך לחצר חבירו^ע עושה לו מעקה גבוה ד' אמות. אבל בין הגגות שאין דרים בהם א"צ לעשות מחיצה^פ כי אין היזק ראייה אבל צריך לעשות מחיצה י' טפחים כדי שיתפוס אותו כגנב אם נכנס לרשותו. וי"א דוקא שהגגין סמוכין^צ זה לזה אבל אם אויר מפסיק ביניהם לא שנא אויר ר"ה או רה"י בעינן מעקה וכן נראה עיקר.

מ. רמב"ם פ"ג משכנים הלכה ה' ועשויים לדירה לאפוקי משופעים, והוא שאחד אינו גבוה מהשני.

נ. פ"י שאחד עושה לצד מזרח והשני לצד מערב וכל אחד מעדיף, היינו מוסיף קצת כדי שלא יראו זא"ז ואיירי בגגין רחוקין זו מזו.

וכשהגגין סמוכין זה לזה א"צ תוספת זו כיון שעושיין המחיצות צמודים זה לזה שוב אין יכולין לראות. נתיבות ס"ק ב'.

ס. טור בשם רבינו יונה.

ע. וה"ה גג שעשוי לבית דירה הסמוך לגג שלא עשוי לדירה, וסמוך היינו באינו גבוה אחד מחבירו, ולשיטת הרמב"ם אין חילוק בין סמוך בין רחוק צריך בעל הגג לעשות מעקה של ד' אמות ואין בעל החצר צריך להשתתף איתו אפי' למחיצת גובה י' טפחים, והטעם כיון שבעל הגג הוא המזיק עליו לתקן המחיצה ד' אמות וממילא נפטר בעל החצר מהמחיצה של י' טפחים.

פ. זוהי שיטת הרא"ש שמחלק שמה שאמר אביי דבשני צידי ר"ה עושים מעקה, הטעם שכוון שהם בשני צדי ר"ה אינו מרגיש בביאת חבירו להסתר ממנו ומזיקו בהיזק ראייה, ורב נחמן שאמר בין גג לגג לא צריך איירי בגגין הסמוכין זה לזה שיכול לשמור נפשו מלהשתמש כשרואה חבירו בגג ואינו מחלק כלל בין עשוי לדירה או לא. נתיבות ס"ק ד'.

צ. דמתוך שהם סמוכין זל"ז יכול לראות מתי עולה חבירו לגגו ויזהר ממנו. סמ"ע ס"ק ט'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאהרן שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

הו"מ סימן קפ סעיף א

א. גג הסמוך לחצר חבירו בעל הגג מזיק לבעל החצר ואין בעל החצר מזיק לבעל הגג וע"כ בעל הגג צריך לעשות מחיצה ביניהם של ד' אמות לסלק היזקו^ק, ואין בעל החצר מסייעו אלא עד גובה עשרה טפחים^ר כדי שיהיה נתפס כגנב.

ב. אם קרקעית החצר גבוהה יותר מהגג צריך בעל הגג לבנות על שלו למטה עד שיהיה גבוה ד' אמות למעלה מקרקעית החצר כדי לסלק היזקו. ואפי' אם הגג נמוך מן החצר ארבע אמות י"א שעדיין ישנו היזק ראייה ממנו לחצר^ש, וצריך בעל הגג לבנות מחיצה גבוהה ד' אמות מקרקעית החצר.

ו"א כיון שהגג נמוך מן החצר ד' אמות^ה שוב אין לו היזק ראייה ואינו צריך לעשות כלום.

ק. מימרא דרב נחמן אמר שמואל ב"ב ו' ע"ב. וכשמעתא קמייתא דבתרא ב' ע"ב שבעל הגג עושה, וכ"כ הרא"ש שם בסי' ט"ז.

וכתב הב"י הטעם כיון דבחצר יש תשמיש קבוע ותדיר, בעל הגג נזהר ממנו, אבל בעל החצר כיון שאין תשמישו של בעל הגג תדיר אינו נזהר ממנו וניזוק מבעל הגג כך שהמזיק הוא בעל הגג.

ואפי' הגג עשוי לדירה, כ"כ הנתיבות בס"ק ב' מהסמ"ע ס"ק ב', ודלא כהב"י שכתב דכשהגג עשוי לדירה עושין שניהם ד' אמות, ע"ש.

ר. כ"כ ה"ה בפ"ג משכנים הלכה ו' בשם הרשב"א וזו דעת המחבר והוא שסמוכין זל"ז בקירוב דכשהן רחוקין א"צ עשרה טפחים, שבלא"ה נתפס כגנב כשילך מזה לזה שהן רחוקין, ולשיטת הרמב"ם בפ"ג משכנים הלכה ז' דס"ל דא"צ בעל החצר לסייע כלל גם בגובה עשרה טפחים אין נפ"מ בין רחוקים לקרובים. סמ"ע ס"ק א'. ולדעת הרמב"ם והמחבר שצריך לסייעו עד גובה י' טפחים צריך שבעל הגג יעשה על חלקו, ובעל החצר יכול לנעוץ בו קורות עד גובה עשרה טפחים מאחר שנתן לו חצי ההוצאה. נתיבות בס"ק ג' בחידושים.

ש. טור מהרא"ש, ותוס' שם בדף ו' ע"ב ד"ה שתי חצירות בשם ר"י ונ"י שם. וכתב הטור ואע"פ שאינו יכול בעל הגג להסתכל בכל החצר כי גגו נמוך, מ"מ כשבעל החצר עומד בשפת חצירו רואהו, והיש אומרים בשם הר"י ברצלוני ס"ל דלא חשו כולי האי. סמ"ע ס"ק ד'.

ת. ואם נמוך רק י' טפחים בעל הגג בונה לבדו עד גובה ד' אמות מקרקעיתו לדעת הי"א בסעיף א' וכך הלכה כיש בתרא. ואם הגג נמוך מהחצר פחות מעשרה טפחים כי אז בעל הגג בונה עד קרקע החצר ומשם רואין כמה חסר להשלים עדיין לגובה עשרה מקרקעית הגג ויתן לו בעל החצר חצי מזה, ובבאר הגולה אות ח' הקשה דאחרי שהמחבר בסעיף א' פסק כרב נחמן בדף ו' ע"ב שבעל החצר מסייעו בגובה העשרה איך פסק בסעיף ב' שאין העליון זקוק לתחתון כלל. ונשאר בצ"ע. ועיין בביאורים ס"ק ב'.

עין משפט י.כ.

הו"מ סימן קנט סעיף ב
עייך לעיל עין משפט ט

עין משפט ל.

הו"מ סימן קס סעיף ג

ג. שתי חצירות שקרקעית האחד גבוהה מחבירו צריך העליון לסייע לתחתון לבנות למטה*, והתחתון צריך לסייע לעליון עד שיהיה גבוה ד' אמות מקרקעית העליון וע"כ יקציעו העפר מקרקעית העליונה שיעור חצי עובי הכותל, ובנין הכותל על קרקע שניהם עד שיהיה גבוה ד' אמות מקרקעית העליונה.

* אם החצר גבוהה הרבה ^ב או שהתחתון אינו רחב להביט בו מרחוק ואפשר שבמחיצה מועטת יסתלק ההיזק ראה סגי במחיצה שיראה לבני אדם שאינו מזיק עוד בראיתו.

עין משפט מ.

הו"מ סימן קס סעיף א
עייך לעיל עין משפט ט

הו"מ סימן קס סעיף ב

ב. ואם הגג נמוך מהחצר, י"א שאין העליון זקוק לתחתון כלל, וי"א דהני מילי כשהחצר גבוה מהגג עשרה טפחים, אבל אם הוא גבוה מהגג פחות מעשרה טפחים, בונה בעל הגג עד קרקע החצר ורואין כמה חסר עדיין להשלים לגובה עשרה ויתן לו בעל החצר החצי מזה.

א. כרב חסדא בכתרא ו' ע"ב. ועייך ברש"י שם ד"ה זה ותוס' ד"ה שתי ורא"ש ורמב"ן שם.
ב. טור בשם רבינו יונה ב"ב ו' ע"ב ד"ה אמר ר"ה, ועייך בנתיבות אות ו' בחידושים מה שכתב.